

*Kun
kuolema koskettaa*

Avuksi vainajan omaisille hautajaisvalmisteluihin

Sisällysluettelo

Vainajan omaisille

Surun aika

Vainajan säilyttäminen

Kuolinsyyn tutkiminen

Hautauslupa

Suruliputus

Sanomakellot eli sielunkellot

Hautausjärjestelyt

Vainajan muistaminen sanomalehdessä

Muistotilaisuus

Kirkkoon kuulumattoman hautajaiset

Tervolan sosiaalitoimisto

Oikeusapu

Omaisten tukena

Tervolan mielenterveysasema

Perunkirjoitus ja perukirja

Seurakunnan kanssa sovittavat asiat

Hautaustoimiston kanssa sovittavat asiat

Muistotilaisuuspaikat

*Julkaisija: Päivi Susanna Rautio/Tervolan terveyskeskus
vuodeosasto 2007*

Teksti: Päivi Susanna Rautio

Kuvitus ja ulkoasu: Päivi Susanna

Päivitetty 22.9.2020

Vainajan omaisille

Läheisen kuolema on pysähdyttänyt Teidät. Yhden ihmisen elämän matka on nyt päättynyt. On tämä hetki sitten ollut jo pitkään tiedetty tai aivan yllättäen tullut, niin aina se muistuttaa siitä, että meidän aikamme on Jumalan kädessä alusta loppuun saakka.

Joskus meille suodaan mahdollisuus hyvästellä rakkaamme, mutta aina se ei ole mahdollista. Mielessämme on monia kysymyksiä kuolemasta, tulevaisuudesta ja hautajaisjärjestelyistä. Miten nyt tulisi toimia ja mitä tehdä?

Tämä esite on tarkoitettu Teille tueksi ja oppaaksi tuleviin päiviin ja niihin moniin käytännön asioihin hautajaisvalmisteluissa, joihin pitäisi jaksaa tarttua surunkin keskellä. Omaistanne hoitaneen osaston henkilökunta on valmis antamaan lisätietoja ja opastusta. Voitte kääntyä heidän puoleensa kaikissa mieltänne askarruttavissa kysymyksissä.

Surun aika

Suru vie aikaa ja on voimia kuluttavaa. Siihen voi liittyä syyllisyyttä, ahdistusta, itsesääliä ja kuolleeseen kohdistuvaa vihaa. Älkää pelätkö tunteittenne jakamista. Usein saattaa tuntua siltä, että jotkut perheenjäsenet tai ystäväenne välttelevät Teitä, koska he eivät tiedä, mitä pitäisi sanoa. Pyytäkää rohkeasti läheistenne/ystävienne tukea suruunne.

Vainajan säilyttäminen

- Palveluasumisessa:

Vainaja siirretään asumisyksiköstä vuodeosaston kappeliin, missä häntä säilytetään maksutta siihen asti kun omaiset ovat saaneet hautausjärjestelyt kuntoon.

Kappelissa on omaisilla mahdollisuus hyvästellä vainaja. Tilanteessa läsnä voi olla pappi ja/tai vuodeosaston henkilökuntaa, mutta tästä olisi hyvä sopia etukäteen. Vuodeosaston puhelin 0400-272 391

Osastollamme on käytössä vainajan peite, joka asetetaan vainajan päälle, kun omainen hyvästelee vainajan. Tavarat ja vaatteet luovutetaan omaisille sovitusti. Toimistolla säilytyksessä olevat rahavarat ja/tai korut saa vanhuspalveluiden toimistolta arkipäivisin klo 8:00-16:00 välisenä aikana.

- Vuodeosastolla:

Vainaja siirretään potilashuoneesta osaston kappeliin, missä häntä säilytetään maksutta siihen asti kun omaiset ovat saaneet hautausjärjestelyt kuntoon. Osaston kappelissa on omaisilla mahdollisuus hyvästellä vainaja. Tilanteessa läsnä voi olla pappi ja/tai vuodeosaston henkilökuntaa, mutta tästä olisi hyvä sopia etukäteen. Vuodeosaston puhelin 0400-272 391.

Osastollamme on käytössä vainajan peite joka asetetaan vainajan päälle, kun omainen hyvästelee vainajan. Vainajan arvoesineet ja vaatteet luovutetaan omaisille vainajalle tarkoitettussa kassissa.

Kuolinsyyn tutkiminen

Jos vainajalle tehdään lääketieteellinen ruumiinavaus kuolinsyyn selvittämiseksi, pyydetään omaisilta siihen lupa. Luvan voi antaa vuodeosaston henkilökunnalle kirjallisena tai suullisena.

Jos vainajalle määrätään suoritettavaksi oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus, ottaa poliisiviranomainen Teihin yhteyttä. Ruumiinavaus tehdään oikeuslääkärin toimesta.

Tietoja järjestelyistä ja avauspäivästä saa Lapin poliisilaitokselta puh.071-876 0430.

Hautauslupa

Jos vainajalle ei suoriteta ruumiinavausta, saavat omaiset hautausluvan terveyskeskus lääkäriltä. Lääketieteellisissä ja oikeuslääketieteellisissä ruumiinavauksissa hautausluvan saa patologian osastolta silloin, kun vainaja noudetaan.

Lääkäri kirjoittaa kuolintodi stuksen. Se on kolmiosainen lomake, joista ensimmäinen osa laitetaan väestörekisteriin (maistraattiin), josta tiedon kuolemasta saavat edelleen virkateitse, kansaneläkelaitos, tilastokeskus, verovirasto ja sotilaspiiri.

Toinen osa menee lääninhallitukseen ja kolmas osa toimitetaan terveyskeskuksesta kirkkoherranvirastoon/väestörekisteritoimistoon. Kuolintodistus on samalla hautauslupa. Vakuutusyhtiölle menevät kuolintodistukset kirjoittaa hoitanut lääkäri.

Suruliputus

Kuolinpäivänä vainajan kotitalon lippu pidetään puolitangossa ja lasketaan alas auringon laskeessa. Usein myös vainajan työpaikalla liputetaan.

Suruliputus aloitetaan heti, kun on saatu tieto kuolemantapauksesta, tai mikäli liputusaika jäisi lyhyeksi, suruliputus suoritetaan seuraavana päivänä. Suruliputuksessa Suomen lippu nostetaan puolitankoon viemällä lippu ensin ylös ja laskemalla se sitten kolmanneksen verran alaspäin.

Hautauspäivänä on tapana liputtaa vainajan kodissa ja muistotilaisuuspaikassa. Tällöin suruliputus alkaa klo 8. Siunaustilaisuuden päätyttyä nostetaan lippu kokosalkoon. Myös virallisena liputuspäivänä suruliputetaan.

Sanomakellot eli sielunkellot

Kellojen soittamisen ajankohdan voitte sopia seurakunnan kanssa kuoleman jälkeen. Soitolla tiedotetaan seurakunnalle, että yksi on kutsuttu pois keskuudestamme. Vanhojen soittotapojen mukaan sanomakellot ilmoittavat vainajan iän ja sen jälkeen miespuolisen vainajan soitto jatkuu isolla kellolla ja naispuolisen vainajan pienellä kellolla.

Hautauskellot soitetaan, kun hautausaatto aloittaa kulkunsa haudalle hautausmaan portilta tai kirkon tai kappelin ovelta. Hautauskellot saattavat vainajan viimeiselle matkalle.

Hautajaisten jälkeen kuollutta seurakunnan jäsentä muistetaan nimeltä mainiten ja hänen läheisiään jumalanpalveluksen yhteydessä hautausta lähinnä olevana sunnuntaina.

Hautausjärjestelyt

Hautausjärjestelyissä Teidän on syytä ottaa yhteyttä seurakunnan kirkkoherranvirastoon. Voitte myös kääntyä hautaustoimiston puoleen, joka samoin auttaa Teitä käytännönjärjestelyissä.

*Kukka- ja Hautauspalvelu K. Kreivi-Lampela
Kesrustie 95 95300 Tervola, puh.016-438 100, 041-433 1109
Avoinna ark. 10-17 La 9-13*

Tervolan seurakunnassa voitte sopia papin kanssa hautausjärjestelyistä ja emännän kanssa muistotilaisuudesta. Hautapaikan näyttämisestä huolehtii taloussihteeri Jyrki Törmänen.

Seurakunnassa järjestetään sovitusi kesrusteluapua, yhdessäoloa – sururyhmä.

Kirkkoherranviraston puh.050-437 0000 ma - ke klo 9-13

*Kirkkoherra:
Heikki Holma puh.050-437 0001*

*Seurakuntapastori:
Markus Kallatsa puh.050-437 0002*

*Diakoni:
Elina Volotinen puh.050-437 0004*

Ortodoksinen seurakunta:

*Kirkkoherra
Marko Patronen puh. 044-511 5742*

Pastori

Tuukka Rantanen puh. 044-511 5744

Kanslia ma - pe 9-12, puh. 044-511 5741

Vainajan muistaminen sanomalehdessä

Läheisen kuolemasta voidaan ilmoittaa sanomalehdessä. Ennen hautausta julkaistulla ilmoituksella tiedotetaan kuolemasta ja esitetään mahdollisesti kutsu siunaustilaisuuteen. Ilmoitus on mahdollista julkaista myös hautauksen jälkeen, jolloin voidaan samalla kiittää osanotosta.

Ilmoituksen voi käydä laatimassa myös sanomalehden asiakaspalvelussa, jossa on yleensä myös malleja nähtävänä.

Kuolinilmoitus sisältää tiedon vainajan perhesuhteista (esim. mieheni, tyttäreemme jne.) ja ammatista tai arvonimestä. Näitä seuraavat vainajan koko nimi, syntymäaika ja -paikka sekä kuolinaika ja -paikka.

Ilmoitukseen voi liittää raamatunlauseen, virrensäkeistön tai muun sopivan tekstin. Jos kuolinilmoituksessa on kutsu siunaus- ja muistotilaisuuteen, niiden aika ja paikka kerrotaan myös ilmoituksessa.

Muistotilaisuus

Siunaustoimituksen jälkeen pidetään usein muistotilaisuus. Muistotilaisuus voidaan viettää kotona tai seurakunnan tiloissa. Muita muistotilaisuuden järjestyspaikkoja ovat nuorisoseuratalo, Tervola Hovi, Tervolan talo, rauhanyhdistyksen talo sekä järjestöalo.

Muistotilaisuudessa on tapana lukea adressit, laulaa virsiä ja muistella vainajaa. Omaiset voivat etukäteen sopia muistopuheiden pitäjistä. Myös papin osallistumisesta muistotilaisuuteen on hyvä sopia etukäteen.

Kirkkoon kuulumattoman hautajaiset

Kirkkoon kuulumaton vainaja haudataan useimmiten seurakunnan hautausmaahan. Saattohetki voidaan toimittaa haudalla tai seurakunnan

ruumishuoneella. Tällöin hautausasiat sovitaan Teitä palvelevan seurakunnan tai hautaustoiston kanssa.

Kirkkoon kuulumaton henkilö voidaan myös siunata hautaan kirkollisin menoin, jos omaiset tai muut vainajan hautauksesta huolehtivat henkilöt sitä pyytävät. Siunausta ei kuitenkaan toimiteta, jos vainaja on eläessään selvästi ilmaissut tahtovansa toisin tai jos pappi sielunhoidollisessa keskustelussa tai muulla tavoin saamansa käsityksen nojalla katsoo, ettei kirkolliseen hautaan siunaamiseen ole riittäviä perusteita.

Nämä edellä mainitut periaatteet edellyttävät, että pappi keskustelee omaisten kanssa selvittääkseen vainajan toivomukset hautausjärjestelyistä, ennen kuin hautaan siunaamisesta sovitaan.

Tervolan sosiaalitoimisto

Sosiaalitoimiston puoleen voitte kääntyä vainajaa koskevissa asioissa (esim. maksuvaikeudet).

Avoinna ma - pe klo 8.30-15.00

Kunnan vaihde puh.040-124 2411

Kunnan sosiaalitoimiston työntekijät:

perheasiakkaat puh.040-537 6525

yksilöasiakkaat puh.040-566 1915.

Perhe-eläkkeistä ja muista tukiasioista saa tietoa Kansaneläkelaitoksen palvelunumerosta puh.020-692 208.

Oikeusapu

Yleistä oikeusapua voi saada kaikissa oikeudellisissa asioissa. Niitä ovat mm. perintöasiat, eläkkeet jne.

Oikeusavustaja:

Ottaa vastaan Tervolassa ajanvarauksella. Tiedustelut puh. 029-566 1500.

Omaisten tukena

Kun hautajaiset ja käytännön asioiden järjestelyt ovat ohi, surulle jää enemmän aikaa. Menetyks koettelee niin henkisiä kuin fyysisiäkin voimavaroja. Omaisen menettäneet tarvitsevat usein kuuntelijaa, jolloin omaiset, ystävät ja seurakunnan työntekijät voivat kulkea Teidän kanssanne vaikeina hetkinä, kuunnellen ja keskustellen. Myös haudalla käyminen, hiljentyminen tai muiden surevien kanssaihminen kohtaaminen tuottavat monelle lohtua.

Mielenterveysasema (Terveystalo)

Tarjoaa keskusteluapua elämän kriisitilanteissa. yhteydenotot ja ajanvaraukset ma - to klo 8-16, pe klo 8-15.00 puh.040-482 2249.

Tarvittaessa voitte ottaa yhteyttä Kriisikeskus Turvapoijuun arkisin klo 9-15 puh.040-544 1750

Perunkirjoitus ja perukirja

Perunkirjoitustilaisuus on järjestettävä 3 kuukauden kuluessa kuolemasta. Perunkirjoitustilaisuudessa tehdyn selvityksen perusteella laaditaan perukirja. Perukirja on asiakirja, jossa selvitetään kuolinpesän tila, eli luetteloidaan vainajan omaisuus ja velat.

Perunkirjoitusta varten tulee hankkia vainajasta virkatodistus sukuselvitystä varten. Siitä käy ilmi vainajan perilliset.

Tervolan seurakunnan jäsenestä virkatodistuksen voi tilata sähköisesti Oulun aluekeskusrekisteristä osoitteesta: <https://lomakkeet.evl.fi/tervolan-seurakunta/virkatodistus> tai puhelimitse Oulun aluekeskusrekisteristä 08 316 1303.

Kirkkoon kuulumattomasta voi tilata sukuselvityksen Digi- ja väestötietovirastolta: <https://dvv.fi/fi/sukuselvitys>

Jos kirkkoon kuulumaton vainaja on kuitenkin kuulunut kirkkoon ennen 1.1.1999, sukuselvitys tulee hankkia myös Oulun aluekeskusrekisteristä.

Perunkirjoitustilaisuuden järjestämisestä on vastuussa se, joka tuntee parhaiten vainajan varallisuustilanteen, yleensä puoliso tai lapsi.

Kopio perukirjasta sekä kopiot sen liitteistä on toimitettava yhtenä kappaleena Verohallinnolle kuukauden kuluessa perunkirjoitustilaisuudesta.

Lähetä kopiot postitse osoitteeseen:

Verohallinto

Perintö- ja lahjaverotus

PL 760

00052 VERO

Seurakunnan kanssa sovittavat asiat

- Siunaustilaisuuden ajan ja paikan varaaminen*
- Papin ja kanttorin varaaminen*
- Vainajan muistaminen jumalanpalveluksessa ja lehdissä*
- Mahdollisen muistotilaisuuspaikan ja tarjoilun varaaminen*
- Sukuselvitys ja virkatodistus perunkirjoitusta varten*
- Hautapaikan varaaminen*
- Tuhkaurnan luovutus ja maahan kätkeminen*
- Haudan hoito*
- Mahdollinen tuki ja kriisiapu*

Hautaustoimiston kanssa sovittavat asiat

- Arkku, urna*
- Kuljetukset*
- Koristelut*
- Kuolinilmoitukset*
- Ohjelmat*
- Valokuvaus*
- Hautamuistomerkki (hautakivi tai risti)*

Muistotilaisuuspaikat:

*Tervolan seurakuntakeskus,
Kirkkojuja 4, 95300 Tervola
puh.050-437 0000*

*Nuorisoseuratalo,
Seurantie 6, 95300 Tervola
Heikki Hepoaho puh.040-571 4452*

*Tervolan Hovi
Keskustie 47, 95300 Tervola
puh. 040-537 5059*

*Tervola Talo,
Museotie 13, 95300 Tervola
Matti Alatalo puh. 044-291 8011*

*Järjestöalo,
Paakkolantie 1245, 95330Tervola
Raimo Puikko puh.040-543 0628*

*Tervolan Rauhaniyhdistys r.y.,
Keskustie 75, 95300 Tervola
Jussi Vaara puh.0400-393 072*

Toivomme, että oppaastamme on ollut Teille apua.

Tarvittaessa voitte ottaa yhteyttä omaistanne koskevista asioista:

- vanhuspalveluiden sairaanhoitaja p. 040-575 7262*
- vanhustenhuollon johtaja p. 040-755 6107.*
- vuodeosasto p. 0400-272 391*

Rauha

Mitä on nää tuoksut mun ympärillään?

Mitä on tää hiljaisuus?

Mitä tietävi rauha mun sydämessäin,

tää suuri ja outo ja uus?

Minä kuulen, kuink' kukkaset kasvavat ja metsässä puhuvat puut.

Minä luulen, nyt kypsyvät unelmat ja toivot ja tou'ot muut.

Kaikk' on niin hiljaa mun ympärillään,

kaikk' on niin hellää ja hyvää.

Kukat suuret mun aukeevat sydämessäin ja tuoksuvat rauhaa syvää.

Eino Leino